ЗВІТ ЗА 2021 РІК

ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЦСД

Центр соціальних досліджень СумДУ

ЗМІСТ

Загальна інформація	3
Управління організацією	5
Досягнення стратегічних цілей	6
Фінансова звітність	12

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Центр соціальних досліджень (далі ЦСД) - це університетський дослідницький й аналітичний центр, який діє на базі кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету (далі СумДУ).

У 2021 році в рамках інституалізації ЦСД розроблена Стратегія розвитку до 2024 року, а також оновлено Положення ЦСД, прийнята комунікаційна стратегія й внутрішні політики (Положення про запобігання корупції; про гендерну рівність та недискримінацію; внутрішнє рецензування), сформовано Наглядову раду.

Відповідно до Стратегії ЦСД у 2021 році вдалося:

1. Сформувати команду здатну на місцевому та національному рівнях надавати обґрунтувані рекомендації, шляхом:

- посилення **експертної спроможності команди ЦСД** завдяки навчанню та міжнародному науковому стажуванню 7-ми членів команди; застосуванню практики внутрішнього та зовнішнього рецензування; проведенню щорічного рев'ю щодо аналітичної спроможності команди;

- посилення **впливовості команди ЦСД в СумДУ** завдяки проведенню досліджень у співпраці з науково-дослідною частиною СумДУ (далі НДЧ); проведення міжкафедральних досліджень; організації практики та стажування.

2. Просувати інтереси і бачення різних груп громадян (з особливим акцентом на вразливі групи жінок та чоловіків), шляхом:

- **вивчення потреб ключових стейкхолдерів**, відповідальних за прийняття рішень на місцевому та національному рівнях, що вдалося досягти завдяки дослідженню потреб роботодавців, які працюють в соціальній сфері;

- **підготовки аналітичних матеріалів за результатами соціологічних досліджень** (з використанням кількісних і якісних методів) із **подальшою розробкою рекомендацій, проєктів рішень, що відображають інтереси і бачення різних груп громадян** (з особливим акцентом на вразливі групи жінок та чоловіків), що було досягнуто завдяки реалізації 3-х дослідницьких проєктів на замовлення органів державної влади та місцевого самоврядування за підтримки Міжнародного фонду Відродження та ООН Жінки.

3. Здійснювати внесок у формування суспільного діалогу, громадської участі та сталого розвитку, шляхом:

- здійснення внеску у **формування суспільного діалогу** вдалося досягти завдяки поширенню інфографік, організації та проведенню 3-х презентацій результатів аналітичних досліджень із залученням органів влади, експертів та громадськості; представленні результатів досліджень у ЗМІ, а також організації та проведенню конференції університетських аналітичних центрів;

- здійсненні внеску у **формування сталого розвитку та громадської участі** досягається завдяки розповсюдженню рекомендацій ключовим стейкхолдерам.

Запроваджено практику регулярного моніторингу оголошених конкурсів, що стало можливим завдяки створенню бази потенційних донорів та налагодженню партнерських стосунків із представниками влади, бізнесу та НУО. Наразі всі члени команди долучаються до розробки проектних заявок.

Фінансова прозорість діяльності ЦСД забезпечена через розміщення фінансового звіту на сайті ЦСД. Фінансовий звіт був представлений на засіданні Наглядової ради. Також у звітному періоді ЦСД успішно пройшов зовнішній незалежний фінансовий аудит.

За звітний період підготовлено проектні заявки та тендерні пропозиції із залученням всіх членів команди. Реалізовано наукових та дослідницьких договорів на загальну суму біля 2 млн. грн. Так, у співпраці із ГО "Центр громадських ініціатив "Інтелект Сумщини" реалізовано 2 дослідження за підтримки ООН Жінки та Фундації прав людини. Також команда ЦСД реалізувала 1 інституційний грант й 2 дослідницьких проєкти за підтримки МФ "Відродження", виконала 2 дослідження на замовлення органів місцевого самоврядування.

Продовжує функціонувати сайт Центр соціальних досліджень, де завантажені аналітичні звіти, представлено перелік послуг та реалізованих проектів. Сайт передбачає як україномовну, так й англомовну версії. Створено сторінку ЦСД у facebook (https://www.facebook.com/Центр-соціальних-досліджень-СумДУ-358081858561531).

УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

В рамках інституалізації Центру соціальних досліджень СумДУ посилено організаційну спроможність та менеджмент організації, зокрема:

1. Затверджено Стратегію діяльності ЦСД до 2024 року, в які визначені місія, візія та цілі. Місія ЦСД узгоджена із місією СумДУ. План діяльності ЦСД узгоджений із Стратегією.

2. Положення ЦСД затверджене Вченою радою Сумського державного університету (протокол №16 від 24 червня 2021 р.), в якому визначено статус ЦСД в організаційній структурі СумДУ та кафедри психології, політології та соціокультурних технологій (ППСТ); мета та завдання ЦСД, управління та кадрове забезпечення. Також вдосконалено структура управління центром, зокрема у частині розподілу функцій за напрямками діяльності та звітності.

3. Положення про Наглядову раду ЦСД затверджено на засіданні кафедри ППСТ, а якому визначено її роль та функції; порядок формування та строки повноважень; організацію роботи. До складу Наглядової ради ЦСД увійшли: Олена Давліканова – проектна координаторка Представництва фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні (м. Київ); Олександр Фісун – завідувач кафедри політології Харківського університету імені Н.В. Каразіна (м. Харків); Володимир Лободін – громадський діяч, бізнесмен, директор ТРЦ «Мануфактура» (м. Суми); Оксана Кириленко – продюсерка Філії ПАТ "НСТУ"(м. Суми); Григорій Стариков – експерт з регіонального розвитку Програми «U-LEAD з Європою» (м. Суми). Проводяться засідання Наглядової ради, члени Наглядової ради отримують аналітичні продукти ЦСД, беруть участь у заходах ЦСД та звітах, надають пропозиції щодо вдосконалення діяльності.

4. Політика щодо конфлікту інтересів та Політика рівності затверджені на засіданні кафедри ППСТ (червень 2021 р. протокол №13).

5. Розроблено та затверджено політику якості аналітики, яка передбачає дотримання процедур внутрішнього та зовнішнього рецензування.

6. Затверджені процедури звітування ЦСД на засіданнях Наглядової ради, Вченої ради факультету та Наукової ради університету. У червні 2021 року відбулося звітування керівниці ЦСД А. Костенко на Науковій раді СумДУ, на якій окреслено стратегічні цілі діяльності ЦСД, визначено цілі на 2022 рік.

ДОСЯГНЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ

Відповідно до Стратегії ЦСД у 2021 році реалізовано наступні завдання:

Ціль 1. Сформувати команду здатну на місцевому та національному рівнях надавати обґрунтувані рекомендації:

1.1 Посилення **експертної спроможності команди ЦСД** досягнуто шляхом:

- онлайн та офлайн навчання членів команди: А. Костенко, К. Сахно та Н.Теслик отримали сертифікат підтвердження рівня володіння англійською мовою (В2); А. Костенко та Н. Теслик пройшли онлайн-тренінг "Робота з командою", а також з тематики оцінки впливу аналітичних центрів від МФ Відродження; Ю.Савельєва пройшла «Курс для гендерних радниць/-ків» від ОБСЄ/БДІПЛ; А.Костенко, Н.Світайло та М. Назаров пройшли тренінг з інтерактивних методик в рамках викладання курсу «Демократія: від теорії до практики» від IFES; протягом року на стратегічних сесіях ЦСД усі члени команди взяли участь у тренінгах з тімбілдінгу, цілепокладання, підвищення згуртованості та взаємодії, а також тренінги з використання якісних та кількісних методів дослідження; управління проєктами від МФ Відродження.

- міжнародного наукового стажування: 7 представниць/-ків ЦСД (А.Костенко, К. Сахно, В. Сміянов, М. Назаров, Ю. Савельєва, Н. Теслик, В.Ясенок) пройшли міжнародне наукове стажування "The Polish - Ukrainian Bridge of Science. The dissemination of scientific achievements through publication and promotion of research results" (2 листопада – 6 листопада 2021 р., м. Варшава, Республіка Польща). У рамках стажування проведені переговори з представниками Медичного університету Варшави, Варшавського університету тощо щодо можливостей взаємодії, посилення міжнародної активності та мережування ЦСД. Також Н. Теслик пройшла міжнародне стажування «Педагогіка і психологія: продуктивна взаємодія в освітньому процесі» з 8 лютого по 19 березня 2021 року у м. Влоцлавек, Республіка Польща (у дистанційному форматі).

- застосування практики внутрішнього та зовнішнього рецензування: впроваджено механізм peer review та розроблено індикатори та системи контролю якості аналітичних продуктів ЦСД та процедуру гендерного аналізу.

Всі підготовлені матеріали за результатами досліджень проходять внутрішнє і зовнішнє рецензування. Зокрема, у звітному періоді рецензентами виступили: К.Зарембо, к. політ. н., асоційована аналітикиня Центру «Нова Європа», старша викладачка Національного університету «Києво-Могилянська академія»

(дослідження «Мотивація дотримання/недотримання населенням України карантинних обмежень»); І.Лилик, к. екон. н., доцентка Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, президентка ГО «Українська Асоціація Маркетингу» (дослідження «Соціальна стійкість територіальних громад в умовах пандемії COVID-19»); А. Чорноус, д-р. фіз.-мат. наук, професор, проректор з наукової роботи Сумського державного університету (дослідження «Мотиви та бар'єри науково-дослідної діяльності в Сумському державному університеті»); Л. Павлик, заступниця директора Сумського обласного центру зайнятості (дослідження «Очікування і готовність роботодавців до співпраці у підготовці фахівців соціального спрямування : звіт про результати дослідження»).

Також підготовлені наукові статті успішно пройшли зовнішнє рецензування (сліпе рецензування) та опубліковані у закордонних наукових журналах, які обліковуються високорейтинговими базами Scopus та WoS.

- проведення щорічного рев'ю щодо аналітичної спроможності команди: запроваджено практику оцінки персоналу та вивчення їх потреб, на основі яких розробляється план навчання та вносяться зміни до плану діяльності ЦСД.

1.2. Посилення **впливовості команди ЦСД в СумДУ** досягнуто завдяки:

- **проведенню дослідження** «Мотиви та бар'єри науково-дослідної діяльності в Сумському державному університеті» **у співпраці з науково-дослідною частиною СумДУ** (Звіт). За результатами підготовлений та узгоджений із Проректором з наукової роботи СумДУ проєкт рішення Наукової ради, який включає список завдань для структурних підрозділів університету, зокрема: вдосконалення нормативної бази з організації стимулювання наукової діяльності з урахуванням результатів соціологічних досліджень; аналіз діяльності структурних наукових підрозділів; запровадити в рамках системи підвищення кваліфікації НПП курсів: з методології наукових досліджень, підготовки запитів на отримання фінансування наукових досліджень та розробок; планування бюджету проєкту; управління проєктами; оцінка результатів досліджень та проєктів; проведення моніторингу виконання проектів та бюджетів проектів, які фінансуються за рахунок коштів МОН України (в т.ч. базове фінансування наукової діяльності), Національного фонду досліджень та вносити відповідні рекомендації керівникам проєктів щодо забезпечення реалізації завдань відповідно до календарних планів; розроблення стратегічних планів діяльності структурних наукових підрозділі з подальшим розвитком їх спроможності, орієнтованої на RBM.

- організації практики та стажування: на базі ЦСД пройшли стажування 1 стажер/ка із числа аспірантів/випусників та 2 практиканта/ки із числа студентів.

Стажерки ЦСД К.Глущенко та А.Лисенко пройшли навчання та отримали сертифікати Школи для аналітиків у листопаді 2021 року за «Ініціативою з розвитку аналітичних центрів». Програма спрямована на вдосконалення аналітичних навичок студентів, залучення їх до роботи у аналітичних центрах та популяризацію аналітичної діяльності як інструмента соціальних змін. Ще четверо випускниць бакалавратури спеціальності "Соціальна робота" та "Психологія" долучалися до підготовки аналітичних матеріалів (Н. Таран, І.Кравченко, М. Шеремет, Д. Бережна).

Ціль 2. Просувати інтереси і бачення різних груп громадян (з особливим акцентом на вразливі групи жінок та чоловіків):

2.1. В**ивчення потреб ключових стейкхолдерів**, відповідальних за прийняття рішень на місцевому та національному рівнях вдалося досягти шляхом:

- **проведення дослідження** «Очікування і готовність роботодавців до співпраці у підготовці фахівців соціального спрямування» (Звіт), що спрямоване на вивчення **потреб роботодавців, які працюють в соціальній сфері.**

2.2. П**ідготовки аналітичних матеріалів за результатами соціологічних досліджень** (з використанням кількісних і якісних методів) із **подальшою розробкою рекомендацій, проєктів рішень, що відображають інтереси і бачення різних груп громадян** (з особливим акцентом на вразливі групи жінок та чоловіків), що було досягнуто завдяки:

- **реалізації досліджень на замовлення органів державної влади та місцевого самоврядування**, зокрема**:**

«Мотивація дотримання/недотримання населенням України карантинних обмежень» (Звіт) за підтримки МФ Відродження;

«Соціальна стійкість територіальних громад в умовах пандемії COVID-19» (Звіт) за підтримки МФ Відродження;

«Доступність та якість надання офлайн і онлайн адміністративних послуг (на прикладі ЦНАП Сумської та Чернівецької ТГ)» у співпраці з представниками місцевої влади та органів самоврядування (Звіт) за підтримки МФ Відродження;

«Розроблення дорожньої карти з профілактики онкологічних гінекологічних захворювань в Сумській області» (Звіт) за підтримки МФ Відродження;

«Аналіз реформи децентралізації в Україні з точки зору гендерної рівності та підходу, заснованого на правах людини» у партнерстві з ГО «Інтелект Сумщини» в рамках проєкту ООН Жінки «Просування гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок в рамках реформи децентралізації в Україні», який фінансується Міністерством закордонних справ Канади;

«Оцінка критеріїв стійкості в південних та східних регіонах України» за сприянням Міністерства закордонних справ Естонської республіки;

«Дослідження пасажиропотоку за кожним міським маршрутом у м. Ромни Сумської області», на замовлення Управління економічного розвитку Роменської міської ради;

«Дослідження молодіжного лідерства та бар'єрів активізації участі молоді у миротворчих процесах і контексті імплементації Резолюції Ради Безпеки ООН 2250 «Молодь, мир та безпека» в Україні» в рамках реалізації проєкту ІФА zivik №КР-068/21 (UKR) – «Програма з розширення можливостей заради відновлення порозуміння для лідерів громад в Україні «Мир у цифровий час» / Empowerment Peace and Post-Conflict Reconstruction Programme for Community Leaders in Ukraine «Peace in Digital Era»;

дослідження «Визначення потреб паліативної допомоги у Тростянецькій громаді» та видано навчальний посібник «Розбудова системи паліативної допомоги в територіальній громаді» спільно з ГО «Родинне коло Тростянеччини».

Ціль 3. Здійснювати внесок у формування суспільного діалогу, громадської участі та сталого розвитку:

3.1. Здійснення внеску у **формування суспільного діалогу** вдалося досягти завдяки:

- запровадженню практики **створенню інфографіки** за результатами дослідження, що дозволяє популяризувати дослідження й аналітичні матеріали

- організації та проведенню **презентацій результатів аналітичних досліджень** із залученням органів влади, експертів та громадськості, зокрема:

10 лютого 2021 року презентовано дослідження «Мотивація дотримання/недотримання населенням України карантинних обмежень» (Звіт).

30 листопад 2021 року презентовано дослідження «Розроблення дорожньої карти з профілактики онкологічних гінекологічних захворювань в Сумській області» (Звіт) за участі представництва територіальних громад та Департаменту охорони здоров'я в Сумській області.

9 грудня 2021 року презентовано дослідження «Соціальна стійкість територіальних громад в умовах пандемії COVID-19» (Звіт).

11 грудня 2021 року презентовано результати проекту "Розвиток та запровадження інструментів з підготовки волонтерів у напрямку паліативної допомоги в Тростянецькій громаді"

14 грудня 2021 презентовано дослідження «Аналіз реформи децентралізації в Україні з точки зору гендерної рівності та підходу, заснованого на правах людини»

за участі В'ячеслав Негоди – заступника Міністра розвитку громад та територій України, органів державної влади та місцевого самоврядування, експертів.

22 грудня 2021 презентовано дослідження «Доступність та якість надання офлайн і онлайн адміністративних послуг (на прикладі ЦНАП Сумської та Чернівецької ТГ)» (Звіт) за участі представництва Міністерства цифрової трансформації, органів місцевого самоврядування, ЦНАП та експертів.

- представлені результати досліджень **публікувалися та висвітлювалися** у ЗМІ (**Сайт Центру досліджень регіональної безпеки СумДУ**; **сторінка Департаменту соціального захисту населення на Веб-порталі місцевих органів виконавчої влади Сумської області**; **Сумський прес-клуб MEDIA-КОЛО**, на телеканалі UA Суми.

Проведено презентацію проекту «Стійка Україна» у партнерстві з Міжнародним Центром оборони та безпеки» (**Запис програми Сьогодні.Головне**).

Раз на півроку проводиться медіа моніторинг діяльності ЦСД, який включає як кількісний та якісний аналіз сайту та сторінки в соціальних мережах ЦСД, а також відстеження згадувань ЦСД у ЗМІ. Окремо на сайті ЦСД є вкладка, на якій розміщуються відеоматеріали за участі аналітиків ЦСД.

- **проведено конференцію** «Від інституалізації до впливу: розвиток аналітичних центрів у державних університетах України», метою якої було спільний пошук можливостей для розвитку аналітичних центрів державних університетів України, а також посилення їх впливу на суспільний розвиток. Проведення конференції висвітлювалося у ЗМІ (Сайт кафедри ППСТ СумДУ; сторінка Міждисциплінарного науково-освітнього центру протидії корупції НаУКМА на Facebook; Сумський прес-клуб MEDIA-КОЛО; Сайт Сумського державного університету).

3.2. Здійсненні внеску у **формування сталого розвитку та громадської участі** досягається завдяки:

- розповсюдженню **рекомендацій ключовим стейкхолдерам**:

Надавалися консультативні послуги з розробки рекомендацій з гендерних питань для Національного плану заходів по боротьбі з туберкульозом та проведення адвокаційних заходів для включення розроблених рекомендацій до Національного плану (на замовлення БФ «Альянс громадського здоров'я»).

Надано рекомендації щодо інтеграції гендерних аспектів до регіональної стратегії розвитку Сумської області на 2021-2027 рр., наразі ці рекомендації знаходяться на розгляді Сумської обласної робочої групи, відповідальної за внесення змін до стратегії (https://ppst.sumdu.edu.ua/uk/novyny?start=90).

При плануванні досліджень щодо соціальної стійкості, а також щодо

готовності представників різних соціальних секторів долучатися до професійної підготовки та працевлаштування молодих фахівців відбувалися консультації із представниками місцевого самоврядування, менеджментом установ. Для тих, хто надавав консультації, планується адресна презентація результатів досліджень по мірі їх виконання. Також decision-makers були залучені на етапі підготовки грантових заявок.

За результатами експертного опитування в рамках дослідження «Очікування і готовність роботодавців до співпраці у підготовці фахівців соціального спрямування» проводилися консультації із стейкхолдерами щодо результатів дослідження (https://csgard.sumdu.edu.ua/%d0%b4%d0%be%d1%81%d0%bb%d1%96%d0%b4%d0%b6%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d0%be%d1%87%d1%96%d0%ba%d1%83%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f-%d1%96-%d0%b3%d0%be%d1%82%d0%be%d0%b2%d0%bd%d1%96%d1%81%d1%82%d1%8c/

Також впроваджено практику обговорення результатів досліджень та рекомендацій із ключовими стейкхолдерами.

Члени команди ЦСД беруть участь у Сумській обласній Координаційній раді з питань сім'ї, гендерної політики та протидії торгівлі людьми (А. Костенко, Н. Світайло, Ю. Савельєва, К. Сахно) (http://www.soc-zahyst.sm.gov.ua/index.php/ru/1939-pidvedennya-pidsumkiv-ta-planuvannya-roboti-na-2020-rik). Гендерна експертка ЦСД (Ю. Савельєва) є радницею голови Сумської ОДА на громадських засадах з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознаками статі.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Розроблено фандрейзинговий план, що направлений на стале фінансування ЦСД. Розширені зв'язки із зовнішніми партнерами, у т.ч. із центрами, зокрема, із представниками Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Національного університету кораблебудування ім. адм. Макарова, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Ужгородського національного університету.

Запроваджено практику регулярного моніторингу оголошених конкурсів, що стало можливим завдяки створенню бази потенційних донорів та налагодженню партнерських стосунків із представниками влади, бізнесу та НУО. Наразі всі члени команди долучаються до розробки проектних заявок.

Фінансова прозорість діяльності ЦСД забезпечена через розміщення фінансового звіту на сайті ЦСД. Фінансовий звіт був представлений на засіданні Наглядової ради. Також у звітному періоді ЦСД успішно пройшов зовнішній незалежний фінансовий аудит. Реалізовано наукових та дослідницьких договорів на загальну суму біля 2 млн. грн.

№ п/п	Найменування робіт	Замовник	Дати угоди	Сума угоди
1	Інституційний розвиток Центру соціально-гуманітаних аспектів регіональних досліджень Сумського державного університету	Міжнародний Фонд "Відродження", Посольство Швеції в Україні	01.07.2020-21.10.2021	60000 $
2	Розроблення дорожньої карти з профілактики онкологічних гінекологічних захворювань в Сумській області	Міжнародний Фонд "Відродження", Посольство Швеції в Україні	21.05.2021-15.11.2021	6000 $
3	Дослідження доступності та якості офлайн та онлайн послуг ЦНАПів (Сумська, Чернігівська ТГ)	Міжнародний Фонд "Відродження", Посольство Швеції в Україні	01.07.2020-21.10.2021	12000 $
4	Дослідження суспільно-політичних настроїв жителів м.Конотоп	ПП "Україна молода"	01.07.2021-31.12.2021	19 440,00 грн.
5	«Дослідження пасажиропотоку за кожним міським маршрутом у м. Ромни Сумської області»	Роменська міська рада	до 31.12.2021	40 500,00 грн.